

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ 100 макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильэсүм
гъэтхапэм
кыышгэжьагъеу
къыдэкы

№ 143 (22832)

2023-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
ШЫШХҮҮИУМ и 9

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЬЭ ИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Адыгэ Республикаам и Правительствэ игъээзет

Псэуальхэр шапхъэх адиштэнхэ фае

Адыгэим и Лышхээ ипланернэ зэхэсигь щатегуущагъэх лъэпкъ проектхэмрэ къэралыгъо программэхэмрэ къадыхэлтыгъэу республикэ псэуальхэр ашыхэрэр, игъэкотыгъэу агъэцэкэжыхэрэр зыдыштэн фэе шапхъэхэм атетэу ипальэм ухыгъэнхэм япхыгъе юфыгъохэм.

Республикэм и Лышхээ Къумпыл Мурат министрствэхэм яшхэхтэхэм, чыпэхэм ыкы подряднэ организациехэм япашхэм ягъусэу ипальэм къыпэу еджаплэхэр, къэлэцыкы ыгыплэхэр, культурэм иунхэр ыкы инфраструктурна псэуальхэр тыгъэнхэм пae амалэу щылхэм ахэппягъэх.

Мы зэлкэм джащ фэдэу хэлэжьагъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхъаматэ Клэрэцэ Анзаур, АР-м и Къэрэлгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ Владимир Нарожнэр, федеральнэ ыкы республикэ къулыхъухэмрэ ведомствэхэмрэ япашхэм, псэольш компаниехэм ялыхъохэр.

АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхъаматэ къизэриугъэмкэ, лъэпкъ проектхэм япхырышынкэ бюджетэм сомэ миллиард 12,5-рэ кыышидэлтыгъ, къэралыгъо программэхэмкэ — сомэ миллиарди 8,5-рэ. Контрактациер процент 79-рэ мэхъу, бюджетыр процент 50-кэ гъэцэклигъе хуугъэ.

«Псэуальхэм ашыцхэр ипальэм къыпэу тэтих, ау ац

даклоу тишихэрэри дгъэ-цэкэжихэрэри шэпхээ гъэнэфагъэу щылхэм икъоу адиштэнхэ фае. Подряднэ организациехэм аклуачи зэрахыилэн фаер агъэпсыре ыкли агъэцэжыхырэ псэуальхэр щынэгъончъэнхэм, Ирыфэгъоу щитынхэм япхыгъ шапхъэхэм икъоу адиштэнхэр ары», — къыхигъэшыгъ Къумпыл Мурат.

Псэольш ыкы гъэцэкэжын юфхэм афэгъэзэгэхэ компаниехэм яшхэхтэхэм къалотагъ гъогхэм, гъесэнгъэм, культурэм ыкы медицинэм япхыгъэ псэуальхэм яшынкэ, чыпэхэм язэтгээпсыханкэ, «Псы къабз» зыфиорэ федеральнэ проектыр, джащ фэдэу коммунальнэ инфраструктурэр гъэкэжыхыгъэнхэмкэ республикэ программэр пхырышгъэнхэмкэ пшъэрлыгъ ялхэр гъэцэклигъэ зэрэхуухэрэм афэгъэхыгъ.

Лъэпкъ проектхэмрэ къэралыгъо программэхэмрэ ахэхъэгъэ псэуальхэм

къыкэлхэгъохэрэри ашыщых: нэбгырэ 1100-м тельтигъэу къалэу Мыекъуапэ, къуаджэу Адыгэякэм ыкы къэлэгъэлсыкэ зиле псэуплэу Яблоновскэм ашашыщт еджэплаклэхэр, къуаджэу Бжыххэкско-ежынм нэбгырэ 250-м тельтигъэе еджаплэу щагъэлсыщтыр. Аш нэмыхъэ зынбыж хэктагъэхэмрэ сэктатныгъэ зилхэмрэ апае Республике унэ-интэрнатэу «Активное долголетие» зыфиорэм иотделениеу агъэпсырэр, къутырэу Гавердовскэм ыкы къуаджэу Джэдхэхьаблэ ашашырэ амбулаториехэр. Джащ фэдэу псэуплэу Инэм — 120-рэ, псэуплэу Табачнэм — гъесэнгъээ зыщарагъэгъотыщт гупчэу N 2-р, къуаджэу Хъалъэкъуа — культурэм и Унэ, къуаджэу Пшычурэ псэуплэу Заревэмрэ нэбгыри 120-рэ зычээфэшт къэлэцыкы ыгыплэхэрэ ашагъэлсыхэрэр. Искусствэхэмкэ къэлэцыкы еджаплэу N 6-р зэтэргээпсыхъэ, концерт залэу «Налмэсир» игъэкотыгъэу агъэцэкэжы. Псэуплэу

Тульскэм искуствэхэмкэ еджаплэу дэтыр игъэкотыгъэу агъэцэкэжы, джащ фэдэу къалэу Мыекъуапэ дэт гурыт еджаплэхэр N 3-мрэ N 23-мрэ, лицеу N 8-р агъэцэкэжыхынхэу рагъэжьагъ, псэуплэу Дахьом дэт гупчэу гъэсэнгъэ зыщарагъэгъотырэм, къутырэу Чернышевым дэт гурыт еджаплэу N 8-р гъэцэкэжын юфшэнхэр ашэлхэр. Социальнэ инфраструктурэм къыхиубытэрэ псэуальхэу зигугъу къэтшыгъэхэм ыкы нэмыхъэ афэгъэзэгъэх подряднэ организации 20 фэдиз.

Къумпыл Мурат икэухым министрствэхэм, ведомствэхэм, джащ фэдэу муниципалитетхэм япашхэм пшъэрлыгъ къафишыгъ 2024-рэ ильэсүм гъэцэкэгъэ хуун фаеу щыт социальнэ ыкы инфраструктурэм проектыкэхэм япхыгъэ сметнэ документхэр пшъэдэкыгъ ж хэлтэу зэхагъэуонхэу.

АР-м и Лышхээ ипресс-къулыкъ

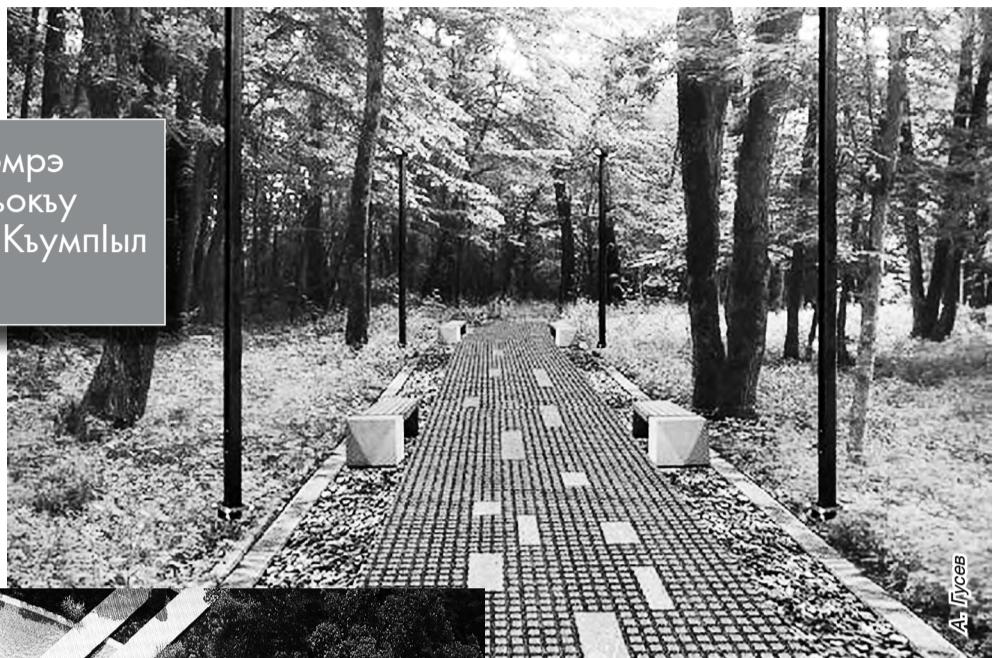
Паркиттумэ язэтегъэпсыхъанкэ пшъэрьльхэр

Адыгэ Республикаем иминистерствэхэмрэ имуниципалитетхэмрэ япащхэм язэукэ къэлэ цыклюхэм яя VIII-рэ Урысые зэнэкъоку къэххэу фэхъугъехэм афэгъэхыгъэу Адыгейим и Лышхъэу Къумпыл Мурат къыщыфалотагь.

АР-м псэолъэшынымкэ, транспортымкэ, псэупэ-коммунальнэ, гъогу хъизметымкэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Лафыш Рэмэлан зэлукэм къыэрэшига-тъэмкэ, Мыекъуапэ ипаркэ «Мэдэхэмрэ» Адыгэхъалэ ипаркэу Лениним

пшъэрьль фишыгъ проекти-сметэ документхэм ягъехъазырынрэ проектихэм мылькоу апэухъаштымрэ гъунэ алъифиену.

«МыекъуапэкIи, АдыгэхъалэкIи

Суретыр: Адыгэхъалэ иадминистраций

ыцэ зыхырэмрэ язэтегъэпсыхъанкэ лъэу тхыльхэр зэнэкъокум щыпхыры-кыгъях. 2024-рэ ильэсийн имэлтийфэгүү къыщыбулагъяа итгэгэгээз нэс проектихэр гъецэлгээнхэ фае.

Къумпыл Мурат мы министерствэм

къыхахыгъэ паркхэм мэхъан-шихо яI. Типроектхэр Урысыем псэолъэшынымкэ и Министерствэ щыпхырыкIынхэмкэ ишикIэгъэ шапхъэхэр къыдэти-

лывтэнхэ, ипальэм ахэр дэгъоу дгээцэкIэнхэ фае. Республикаем ильэгъуухээ чыпIэ ахэр хъун-хэм, Адыгейим щыпсэухэрэмкIи, ихъакIэхэмкIи кIуапIэу щы-

тынхэм зэрэтфэлъэкIэу ткIуа-чэ етхылIэн фае», — къы-Иуагь Адыгейим и Лышхъэу.

Нэужым зэлукэм хэлажьхэрэр лъэпкэ проектихэмрэ къэралыгь программэхэмрэ къазэрашыдэлъятаагьэм диштэу республикэм ишагухэмрэ иобщественэ чыпIэхэмрэ зэрэзэтэрагъэпсыхъаштхэм атегуцыгъяа. Адыгейим псэолъэшынымкэ, транспортымкэ, псэупэ-коммунальнэ, гъогу хъизметымкэ и Министерствэ къыэрэтигъэмкэ, проектэу «Джирэ шапхъэхэм адиштэу къалэр зэтегъэпсыхъэгъэнэр» зыфилорэм пае мыгъэ сомэ миллион 359-м ехуу къатуулжигъигь. А мылькумкэ щагу 31-рэ, общественэ чыпIи 10 зэтэрагъэпсыхъашт. Федеральнэ мылькум ипроцент 66-р къызфагъэфедэгъах. Непэрэ мафэм ехуулIэу общественэ чыпIи 8-мэ, щагу 30-мэ язэтегъэпсыхъан аухыгь.

2024-рэ ильэсийн общественэ чыпIэ 12-рэ щагу 30-рэ нахь зэтэрагъэпсыхъанхэу рахъухьэ. Аш пае сомэ миллионы 155-м ехуу къыхагъэкыицт. ПсэупIэу зэтэрагъэпсыхъэхэрэм адэс цыифхэм яшюшхэр къыдэлъягъяа зэрэфаар Къумпыл Мурат къыхигъэшыгь.

**АР-м и Лышхъэу
ипресс-къулыкъу**

Цыифхэм ящиIакIэ бэкIэ япхыгъ

Адыгейим и Лышхъэу Къумпыл Мурат министрэхэм я Кабинет хэтхэм адзыэхищэгъэгэе зэлукэм коммунальнэ инфраструктурэм къыхиубытээрэ псэуальхэм яшынкэ ыкIи ягъекIэжынкэ юфшэнхэр зэрэгэцакIэхэрэм щатегуцыгъяа.

АР-м псэолъэшынымкэ, транспортымкэ, унэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хъизметымкэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Лафыш Рэмэлан къалэу Мыекъуапэ укъебзальхэм яшын зэрэшыкIорэм фэгъэхыгъяа къытогтаагь. 2023-рэ ильэсийн сомэ миллиоон 587-м ехуу ахэм апэухъагъэханэу къыдалытгэгъяа. Урысыем псэолъэшынымкэ и Министерствэ 2024-рэ ильэсийнкэ лимитхэм атегзэпсыхъэгъэ лъэту тхыльыр Iэклагъэхъагь псэолъэшынр лъыгъэхъотгээнхэм пае.

Зэлукэм ильэхъан тапэкэ аэропортэу щытэгъэм ичыгу Iаххэу сабынбэ зэрыс унагъохэм апае агъэнэфэгъагъэхэм инженер инфраструктурэмкэ ящыкIагъэхъэр зэшхъогъэнхэм къыщууцугъяа. Сомэ миллиоон 40,8-м ехуу зытефэцт зээзэгъы-

ныгъэм къыдильтийтэрэ мылькум ипроцент 50 агъэфедэгъах.

Къалэу Мыекъуапэ имикрорайонэу урамэу Михайловым ыкIыбкэ гъэзагъэм изэтегъэпсыхъан къыщууцугъяа. Юфшэнхэр агъэцэкIэштхэм къадыхэлъятаагъяа ѿт ѿт котельнэ ишын, фабэр ыкIи псыр агъэцэхъэгъэнхэр. Аш нэмийкIеу поликлиническе отделением пае ящыкIэгъэшт Iэмэ-псымэ гъэнэфагъэхэр къашафытых.

Тэхьутэмийкье районми юфшэнхшо щызэшуахынэу ѿт. 2023-рэ ильэсийн электричествэм икъекIуапIэхэм апэшэгъэнхэм пае сомэ миллионы 117-рэ къафыхагъэгъяа. 2024-рэ ильэсийн сомэ миллиоон 263-м ехуу агъэфедэшт. Республиком икъэлэ шъхьаа итранспорт системэ хэхъонгыгъэ егъэшыгъэнхэмкэ мы юфыгъом мэхъаншхозэрийр къыхигъэшыгь.

Федеральнэ проектэу «Псы къабз» зыфилорэм къыдыхэлъятаагъяа мы ильэсийн муниципалитетхэм псэолъэ 13 ашызэтиярагъэпсыхъяа. Ахэм сомэ миллиоон 308-рэ фэдиз апэухъа. Адыгэхъалэ икоммунальнэ системэ игъэклижынкэ программэм къыдыхэлъятаагъяа фэбэрыкIуапIэхэм язэтегъэпсыхъан сомэ миллиоон 276-рэ пэуагъэхъа.

Къумпыл Мурат.

Юфыгъо зытегуцыгъяа зэрэгэхэм якIеуххэр зэфиҳысъижхээ Адыгейим и Лышхъэу анахъяа анаэ зытэригъэдзагъэхэм ашыц подряднэ организациехэм юфшэнхэр ипальэм аухынхэ зэрэфаар гъэцэкIагъяа хъунхэ зэрэфаар.

«Коммунальнэ комплексын ишиIынкэ ыкIи игъэкIэжынкэ

республикэм юфыгъо ѹызэ-шIуахы. ПсынкIэу зэшIотхын

фэе юфыгъуабэ зэтэрихъяа.

Цыифхэм ящиIакIэ нахьиIу

шIыгъэнхэр хэбээ къулыкъухэм

апашхъэ ит анахъ юфыгъо

къинхэм язэшIохын занкIэу

епхыгъ. Проектхэм язэхгээу-ционкIи, социальнэ, инфра-структуриэ псэуальхэр шIы-гъэнхэмкIи а пстэуми мэхъан-шихо яI», — къыхигъэшыгь.

АР-м и Лышхъэу ипресс-къулыкъу

Гушхуагъэ къахильхъагъ

Бэдзэогъум и 30-м кыщегъэжъагъэу шышхэум и 2-м нэс Мьеңкөпэ къэзэкь отделым я 33-рэ шүүшлээ 100-иэгъур хэушхъафыкыгъэ дээ операцием хэлажъэрэ дээклолхэу Херсонскэ ыкли Запорожскэ лэныкъохэм ашылхэм афащаагъ.

Джаш фэдэу Симферополь дэт медротэм зы машинэ ушьагъэ фагъэлкяагъ.

Зэклэмки къэзэкьмэ 100-иэгъур тонн 7,5-рэ къаугъоинг — зашьохэрэ псыр, 100-иэгъур уцхэр, генератор, машинэхэм ахальхъэрэ пкыгъохэр, пхъэххэр, гомылапхъэр, щыгынхэр.

Къэзэкхэр, атаманхэр, дээпатриотическэ клубэу «Застава» зыфиорэм хэхэр, ны-тыхэр автомобилхэм яушъэн хэлжъагъэх.

Шүүшлээ 100-иэгъур зыгъэхъа

зыгъэхъэм ахэтигъэх Мьеңкөпэ къэзэкь отделым иатаманэу Александр Даниловыр, Адыгэим икъэзэк ныбжыкыкэмэ я Союз итхъаматэ Екатерина Загорулько, Кощхэбл районым икъэзэк обществэ иатаманэу Олег Тарасенкэр, Мьеңкөпэ районым икъэзэк обществэ иатаман ишьэрийхэр зыгъэцэклэр Андрей Колесниковыр, станицэу Дахьо дэт чылыгысм идиинлэжъэу, я 227-рэ Мьеңкөпэ бригадэ фэгъэзагъэу Николай Хатаговыр, Санкт-Петербург щыщ динлэжъэу Юрий Сычевыр, нэмийкхэри.

Бэдзэогъум и 31-м шүүшлээ 100-иэгъур я 227-рэ мьеңкөпэ

бригадэ нагъэсыгъ. Аш даклоу, анахь дэгьоу зоом зыкынзыгъэлэгъуагъэхэм Александр Даниловыр бгъэхалхъэр ахильхъагъэх, щытху тхылхъэр аритижъигъэх, къэзэкь обществэвм хахьэ зышоийхэм якандидатрэхэм ахэлпльагъэх.

Реактивнэ батареем идээклолимэ автомобилю УАЗ-р аратыгъ, яр Краснодар краим ит поселкэу Мостовским щыщ предпринимателэу Александр Логиновым ежь иахъщикэ къафишэфыгъ.

Поселкэу Тульскэм дэт къэлэцыкыу Игыныгъэту N 2-м исабыйхэмрэ Мьеңкөпэ икъэзэк ныбжыкыкэмрэ ашыгъэ суртхэу Теклоныгъэм фэгъэхъыгъэхэр ыкли письмэхэр, еджаплэу N 7-м щагъэхъаэзиргъээ плакатыр дээклолхэм аратыжъигъэх, ахэр лъешшу гулээ ашыхуут.

Шүүшлээ 100-иэгъур иуѓийнкээ 100-иэгъур къафэхъуугъэхэр къалэу Шъячэ щыщ предпринимателэу Карио Абянили, Адыгэим икъэзэк ныбжыкыкэмэ я Союз, Адыгэ Республиком, Краснодар краим ит Апшеронскэ, Шытхъалэ ыкли Мостовской районхэм ашыгсуухэрэм рэзэнгъэ гүшүүхэр афагъэхы.

Къэзэкхэмрэ динлэжъхэмрэ гьогум мэфишырэ тетыгъэх, километрэ 2000 фэдиз акуль. А ухьтэм къыклоц подразделение зэфэшхъафхэм ахэт дээклолхэм альклагъэх, адэгүүшагъэх.

Гушхуагъэ къахэзыльхъагъэр тидээклолхэм гүгъэпшүүхэр зэрэхэр, зэрэчэфхэр ары. Ахэр теклоныгъэм фытегъэпсхъагъэх, нэмийкхэу хүн ыльэкъыщтэп.

Е. ЗАГОРУЛЬКО.
Сурэтхэр: Мьеңкөпэ къэзэкь отделыр.

Дзэклолым ишлэжъ агъэлъэпшагъ

Росгвардием и Гээорышлээ Адыгэим щылэм ихэушхъафыкыгъэ подразделениеу «Фытгым» икуулыкүшлэхэр шэжъ зэхахьэм хэлэжъагъэх, полицием ирапорщикэу 2012-рэ ильэсэм ишишхъэу маээ куулыкью ыхызэ фэхыгъэ Вячеслав Кравцовыр ишлэжъ агъэлъэпшагъ.

Росгвардейцэхэмрэ щымы-иэжьим иахылхэмрэ Росгвардием иподразделение зыдэшыгъэ чыплем дэт мыжьосынм къэгъагъэхэр къэральхъагъэх ыкли полицием ирапорщикэу Вячеслав Кравцовыр зы таакикэ фэшьыгъуагъэх.

«Куулыкью ахызэ хэкюдэгээ тиныхъдэжъуухэр тицмыгъупшэнхэр — тицыгыгъэ нап. Вячеслав илхъужынгъэ, ипсэемыблэжьынгъэ тицисэтихъпшэшт. Гээ къэс аш икъэ тицекъялэ, ишлэжъ тэгъэльялэ. Тэ къыдгурэо, тицээралыгъо илхъужьхэр тигу къэкъыжы-фэхэ ахэр псаум фэдэу тигуусэцтых», — къыуагъ ОМОН-м ипащэу, полицием иполковникэ Юрий Юрченкэм.

Шыгу къэдъэкъыжын, полицием ирапорщикэу Вячеслав Кравцовыр 2012-рэ ильэсэм, шышхэум и 5-м Республикеу Дагыстан и Цунтинскэ районхэхъэрэ чылаагъо Шаури щы-

Росгвардием АР-мкэ и Гээорышлээ

фэхыгъ. Уэшыгъэ бзэджашлэхэр ОМОН-р зыдэшыгъэ тицымэ къызытебанхэм, ар къауэгъягъ, ау аш пае къымыгъанэу бзэджашлэхэу мэзымкэ къыкынгъэшэхэр отрядым къыригъэ-

къолагъэхэр. Ипшээрэиль ыгъэцакиээ лыхъужьнагъэшхо къызэрэхэфагъэм фэшл Вячеслав Кравцовыр Лыхъужынгъэм иорден (щымы-иэжьэу) къыфагъэшьошагъ.

Шуагъэ къэзытышт программэр аштагъ

Мьеңкөпэ къэралыгъо технологическэ университетын 2023 — 2032-рэ ильэсхэм хэхъоныгъэ егъэшыгъэнэмкэ программэр Урысыем шэнэгъэмрэ аштагъэрэ гъэсэнгъэмрэ и Министерствэ ыштагъ.

А программэм игъэцэктэн пэулагъэхъанэу сомэ миллиард 1,8-рэ къыдалтытагъ.

Адыгэим и Лышхъэу Къумпэл Мурат программэм дыригъэштагъ. Республикеу пащэм итхъигъэу федеральнэ гупчэм аягъэхъигъэм къыщыреотыкы Адыгэим иэкономикэ зыкъэгъэтигъэнэмкэ МКТУ-м иофшэнэшо зеришлээр. Аш къызэрэгтэгъэтхъигъэмкэ, мэзчим, псеольшыным, гомылапхъэм ятехнологие, геодезием, чыгум, архитектурэм, чылопсым ибайнагъэ дэлжэгъэнэм, тыкъэзыуухъэрэ дунаим, псаунгыгъэм якъеухъумэн афгъэзэгъэшт сэнхэхъатхэр зыщызэрэгтэгъотырэ аштагъэрэ еджаплэу а зыр ары шыольтырим итыр.

Адыгэ Республиком социаль-нэ-экономикэ хэхъоныгъэ 2030-рэ ильэсэм нэс егъэшыгъэнэм и Стратегиер МКТУ-м ипрограммэу 2023 — 2032-рэ ильэсхэм атэлъятагъэмрэ яшьэрилхъэр зэтэфх. Зыщызэтэфхэрэм ашыщых цыфым икапитал, технологичнэ агропромышленнэ комплексым, зеклоным, энергетикэ уцышъомыкы къыдгэхъыжын промышленностын хэхъоныгъэхэр ягъэ-

шыгъэнэмкэ ягхэлхъэр. Джаш фэдэу мэхъанэшхо зэрэтирэ проект инхэм — Тэхүтэмькье районым ит промышленнэ шыольтыримэ къушхъэ эокуортэу «Лэгъонакъэрэ» — ягъэцэктэн зэдхэлжээнхэу ракхуухъэ.

«Программэм къыгъэнэфэгъэ планын гъэцэктэгъэ хъумэ, Адыгэ Республиком ишыкгээ тэгээхэр къэлэхэр зэктэгъэтигъэхъэмкэ, шэнэгъэр язлубытлээ Адыгэим иинновационнэ инфраструктурэ ылээхэдээ, Адыгэ Республиком программэр игъэ шылткэу елтыгъэтигъэ аш игъэцэктэн дыргэштэ», — къышло документым.

Мьеңкөпэ технологическэ университетын мы ильэсипш благъэм зэшүүхийт юфынхэмкэ шишээрэлхэр ягъэнэфагъэх. Аштагъэрэ еджаплээр Адыгэим иэкономикэ ишыкгээ тэгээхэр къэзигъэхъазырэ ыкли инновационнэ технологиехэр зыгъэфедэрэ шыольтырэ гупчэу хуущт. Аш пае технологическэ предпринимательствэмрэ проектнэ юфынхэмрэ ашыптырьихъэ, экосистемэм изы яхъэу зыкъыгъэлэгъошт.

Юфхъабзэу программэм

къыдилытэхэрэз проектиблэу гошыгъэх: «Шъольырим инженернэ-техническэ куп щыгъэпсыгъэнэр», «Шэнэгъэ-гъэсэнгъэ кластерэу агробиотехнологи фэгъэзагъэм хэхъоныгъэхэр егъэшыгъэнхэр, НИИСХ-м иамалхэр аш фэшл гъэфедээхэнхэр», «Кадрэ ыкли шэнэгъэ-инновационнэ eklopaklakэ илэу псаунгыгъэр къэхүүмэгъэним итхнологиерэ медицинэмрэ ясистемэ юф егъэшлэгъэнэр», АР-м ипроект инхэм ахэгъэлжээгъэнэр», «Технологическэ предпринимательствэм ыкли проектнэ юфынхэмрэ игупчэу МКТУ-р шыгъэнэр», «Искусственнэ акылыр ыкли цифровизациер экономикэм щыгъэфедэгъэнэр: кадрэхэмкэ, проектхэмкэ, технологиехэмкэ», «Университетын дээ егъэджэн гупч къышызэхъыгъэнэр».

Стартал-проектхэмкэ агъэпсыре хызметшлээлэ цыклюхэр фэдишкэ нахыбэе хуунхэу — 3-м къышегъэжъагъэу 10-м нэсынхэу мэгүүхъэх. Джаш фэдэурагъяджэхэрэ 2022-рэ ильэсэм мини 8,6-рэ хуушигъэмэ, а пчагъэр 2032-м мин 13,4-м нагъэсынэу рагхуухъэ.

Программэр МКТУ-м исайт къышыхаутыщ.

Кавказ заповедникир

Къагъэгъунэрэ чыпIэхэм альэплъэх

Кавказ биосфернэ заповедникымрэ Шъачэ ильэпкь паркрэ ягъунапкъэхэм къэралыгъо инспекторхэм улъэкунхэр щизшуахых. Уштэкло купхэр вертолеткэе къагъэгъунэрэ чыпIэхэм якуупIэ хашагъэх.

Зекло гъогу хэхыгъэхэм ате-
къыхэшь, мэз гъехъунхэм,
псыубытпIэхэм зеклохэр яку-
ллэхэу, заповедникым узэрэшы-
зеклон фэе шапхъэхэр аукъохэу,

гущыIэм пае, псыубытпIэхэм
пцэжье ащешхэу, къыхагъэ-
щих. Аш фэдэу хэбзэгъэуцгъуэу
щизшуахых зыукохэрэ къыхагъэ-
щынхэм пае улъэкlyаклохэр

зекло гъогухэм атекъыхэшь,
километривш пчагъэкэ мэзим
хэхъанхэ фае мэхъу. Хэушъха-
фыкыгъуэу къагъэгъунэрэ чыюопс
чыпIэхэм афэгъэхыгъе феде-

ральнэ хэбзэгъэуцгъэм къи-
зэрэшиорэмкэ ыкы Кавказ
къэралыгъо заповедникым пыль-
шапхъэхэмкэ, мыш фэдэ чыпIэхэм
пцэжье ушшэнэр, уашышэклоныр,
псэушъхъэу ахесхэм уиягъэ ябгъэкыныр
хъухэштэп.

Мызыгъэгум улъэкун юф-
шэнхэр зэшшозыхыгъэ купи-
пплын Кавказ къэралыгъо заповедникымрэ Шъачэ дэт
лъялпкь паркымрэ ягъунапкъэхэм
аттхэу рыкыуагъэх. Лъялпкь
зекло гъогухэм атекъигъэхэу
афэзидэрэ тхыль апы-

мыльэу зэуалIэхэрэ заповед-
никовым къыхашыжых. Къэралыгъо
инспекторхэм къизэ-
раорэмкэ, чыюопс ухум-
пIэхэм машом зыкъашиштэним
ишинаагь аш фэдэхэр ары
зыпкь къикыхэрэ. Заповед-
никовым машо щизшышэу къы-
щаубытыхэрэ уголовнэ юф
къафызэуахы, ар анах хэб-
зэукъонигъэ инэу алтытэхэрэ
аыш. Аш фэдэ «зекло Іэлхэр»
игъом къыхагъэшыгъэнхэр,
къебутигъэнхэр улъэкунхэр
зэхээшищэрэ къэралыгъо ин-
спекторхэм япшьэрэль шхъя.

Енот щырым ыгъэгушIуагъэх

Псэушъхъэ Іэлхэр зыщаыгъэ вольерэу Гъозэрыпльэ щыIэм апэу
къашэгъэгъэ тыгъужытIумрэ шыхытIумрэ къыздырашыгъагъэхэр
«Лаура» зыфалорэ вольер комплексир ары. Ахэр ары вольерым
иофишIэхэм псэушъхъэхэм якъеухъумэнкэ ублапIэ афэхуагъагъэр.

Ильэс къэс псэушъхъэ зэфэ-
шхъафхэм япчагъэ къизэрэ-
хахъорэр Кавказ заповедникым
зеклонымкэ иотдел ипащэу
Алексей Митрофановын къы-
лотагь.

Заповедникым иофишIэхэм,
зекло къаклохэрэм къушъхъэхэм
псэушъхъэ фыкыуагъэу аш къы-
цифхэхэр вольерым къирахьы-
ллэштигъ. Адыгейим икъушъхъаль-
хэм псэушъхъэ Іэлхэм апае
вольер къизэрэшызэуахыгъэр
цифхэм псынкэу ашлагь.

Ильэситу-щы зыткым, аш
тыгъужхэр, шыхыхэ цыкlyухэр,

мэзчэтихъэр, баджэхэр, къун-
дузхэр (собольхэр) дэсигъэх.

Икыгъэ ильэсим Московскэх
хэхум къираши домбай вольер-
ым къашагь. Псэушъхъэхэм гъэ
къэс къахэхьо, щыр цыкlyухэр
къафхэхь.

Адыгейим и Лышхъэу Къум-
пыл Мурат псэушъхъэ Ыыгыплем
извэйт ынаэ тыргъэты, хэхъо-
нигъэ зеришырэм лъялпъэх.

ТапэкIэ, 2024-рэ ильэсим
псэулэу Гъозэрыпльэ къыпэблэ-
гъэ гъэхъунэм Кавказ заповед-
никым зызэхашаагъэр ильэс 100
зэрэхъурэм илэгъокIу домбай-

хэм апае шхъафэу вольер
щашыщт.

Мары домбаеу къушъхъэ мэз-
хэм ахэмсисжыгъагъэхэм
япчагъэ мы лъяхъаным 1200-м
нэсигъ, ильэс къэс процент 20
фэдэз къахэхьо. Мэзчэтихъэр
тимэхэм ашыпсэунхэу агасэх.
Заповедникым псэушъхъэ лъял-
пъэхъуэу хэхэм афэдэх вольерым
дэсхэри.

Мары бэмшыIэу енот щыр аш
къышыхъуэ, иофишIэхэр ыгъэ-
гушIуагъэх. Мэз къатыхъухэр,
мышъхэр, къушъхъэ пчэнхэр
вольерым щэпсэух. Ахэр шхъа-
фитых, ежь-ежырэу чыюопсийм
щэпсэух, арышь, псэушъхъэхэр
зыльэгъу зышоигоу къаклохэрэ
ашлогошшэштэйону япсэукэ лъя-
пльэх.

Енотыр псэушъхъэ Іэлхэм
ахалытэ, цыфхэм ясэгъуае
къышхъуэ. Псынкэ, гүпсэфыгъо
иIеп. Къаруушху, мэфэ реним
къечыхъэ, узкIэригъахъэрэп.
Енотыр къеклурэр уинэпльэгъу
имыгъэкиыр, іэ щыпфэнэир,
іашухэр ебгъэшхынэр ары.

Гъозэрыпльэ щыIэм вольерир
Къумпыл Мурат хъакIэ-къуа-
кхэм ямузеу ылтытэгъагь. Ар
Гъозэрыпльэ анах мэхъан зиэ
чиыпIэ гъэшIэгъону илэхэм
аашыщ хъугъэ.

Мышьшэхэри псы идэхэхэри

Хыкъумэу Псынэдахэ илэгъо-благъохэм мышьэ щыритуу
янэ ягъусэу зеклохэр бэрэ зэрэшальгъурэр Кавказ
заповедникым иадминистрации ипресс-кулыкыу къыуагъ.
Ахэр цыфхэм благъэу къамыкIуалIэхэрэми, агъэнэн-
хэу ыкы Iуафынхэр фежъэх.

Псы ешонуэн хыкъумым къыуагъэрэ мышьшэхэр гъэмэфэ
жъоркъым зэрэуафхэрээр зыгъэпсэфаклохэм, заповед-
никым иофишIэхэм альгъэх.

Заповедникым инаучнэ юфышIу Юлия Акатовар къу-
шхъэхэм ахэхъэрэ пстэумэ къяджагь мышьшэхэр зыщыпсэ-
ухэрэ чыпIэхэрэ къауухъэхээ ашынэу, ахэм узэрадэзеклон фэе
шыкIэхэр амыукохонхэр.

Псэушъхъэ инхэм уаумыкIэним фэшI мэзхэм ахырыкыхэрэ
зекло лъягъохэм уатемыкIым нахьышу. Мышьшэр уапэ къифагъэмэ,
кэлпэнхэр хэукохонигъ. Ахэм анхэм дэгъо альгъурэрэ, цыфхыри
ашымьльэгъун ылъэгъыщт. Ау укылъэгъоу, ылжырэ лъакъохэмкэ
зыкызызшэйтэйкэ, ар кылтебэнэнэу зигъэхазырэу къикырэп —
цыфхыр къылтэгъу шоонгъу.

Мышьшэ щыр шуапэ къифагъэмэ, аш яни зэрэблагъэр зы-
щышиумыгъэгъупш, — elo Ю. Акатовар. — Шъумыгъаштэ ыкы
мышьшэ, мышьшэ анэм ишыр къуухъумэн фаеу шошынышь,
изэрар къууигъэктэй ылъэгъыщт. Цыфхэр мышьшэхэм зэрэшы-
шынхэрэм фэдэу ежхэри ахэм къашэшынх.

Бэшалгъэп зекло купитлоу «Ошыутенэ» дэкIоягъэхэм ашэ
мышьшээрэ ишыритурэ аш къизифэгъагъэхэр. Мышьшэр цыфхэм
къялпли, щынаагь зэрэшьшынхэрэом, игъогу теххажыгъ.

Мыгъэрэ гъэмафэр жъоркъ зэпэйт. Цыфхэм афэд мышьшэхэр,
псы ёшохэ ашлонгъу. Арышь, yalyklagъэмэ, дэхэ-дахэу уаблэкыныр
нахьышу.

ШАУКЬО Аслынгуац.

Сурэтхэр: Кавказ заповедникыр.

Щыңыгъэ гъогу

гъэшгъон къактугъ

Кіләеджаклохэм упльекун Ioфшэнэр агъәцакізэ, одыджыныр кытеуагъ. «Уахтэр икыгъ, шуиIoфшэнхэр къажуугъетылъижых», — ариуагъ кіләегъаджэм.

Кіләеджаклохэм шіхэу зыгорхэр патхажхы, аупльеклужхи ятетрадхэр кіләегъаджэм истол тыралхажыгъэх. Ахэр ыупльеклужхеу кіләегъаджэр щысызэ тетрадр кызызизеуэхым, ыльэгъуагъ ығашеуагъ. Кіләеджаклом ащ кыдитхагъ: «Шынкылафы зыфесшыре кіләегъадж, мы Ioфшэнэр зэрэгтэцкіштыр сшіреп, лъешу сюопъеу пыпхажыненеу».

Кіләецыкіум кытхыгъэр кіләегъаджэм ымыгъашеуагъон ыльекігъяэп. Нэхъонччагъ, ау ар дахуу кызыергъеклугъеу филгъегуагъ. Зегушысем, сэмэркъеу зекуакім бирсыр кынпимыгъекіеу, ежыр дэгүшшиагъ ыкы хеукъонигъеу ышшагъэр гуригъеуагъ.

... Я XX-рэ лъешігъум я 30—40-рэ ильэсхэм япэублэм Тэххутэмькье районом ит гурьт еджапір Адыгеймкі яшнэрэу щытыгъ. Мыщ ущеджэнэр һашхыгъа, нэмикі куаджхэм ащ кіләецыкіум къешиими, къесими лъесеу къакштыгъэх. Джащ фэдэуи къожыштыгъэх. А лъешаным еджэн гухэл зиэ нэбгырэ пчагъэмэ шленгъе куухэр агъотыгъэх. Ахэм ащ кіләеджаклохэм кытхыгъэр.

Институтын шыклохе ушэтным зэпшешэгъухэр итгом екіллағъа, ыкы чамыгъеханхеу агуагъ. Нэмикігъэм, къагъэзжыныш, къекложыныгъэхкі мэххуу, ау шпшешэжыитур мыкултэхеу ректорым дэж кулагъа, ыкы Ioфыр зэрэштийр гурагъеуагъ. Ректорым фитыныгъа квартити, ушэтныр атыгъ ыкы чэхагъа. Еджэхээзы фэтэр зедисыгъа, зыгъепсэфыгъом Краснодар кынкыхэти, лъесеу къекложыштыгъэх.

Пшшешэжынер унэгъо лужуу къихуухажы. Ожубаныкъо Къаспотра Фамийрэ сабыхы ялагъ, ахэм ащышу пшшешэжынишыр ары псаоу къафэнэгъагъэр. Ахэр куаджхэм дэт гурьт еджапім щеджагъэх.

Тэйбат янешеу Тыгъургъой гурьт еджапім хысалыр щязыгъехыштыгъем пшшешэжынер хысалым зэрэфэшагъэм гулытэгъа, ыкы алъенхомкі иеджэн лъыгидзенеу рилогъа. Ушэтынхэм ятын ехүлэу анах кіләеджакло дэгүхэр кыаххынхеу Мыекъуап кыкы комиссие къеклогоагъ. Кыаххыгъэм ахтагъ Тэйбатре ишшэшэгъоу Бек Аслъанкозрэ, ащ Козэткі еджэштыгъа, куаджхеу Нэтыхуа щытыгъ.

ШЫХХАХЫХЭР АДЫГЭ ІЭШІАГҮЭХ

Ижым-ижыкыжым, джэрз лэшігъум иублаплэ, хатхэмрэ мыекью-пэ лъепкъхэмрэ псэушхъэ тепльэ зиэ джэрз тхъэнешхъхэр (скульптурэхэр), шыххахыххэр, бэш кыххэмэ апальхъехэмэ, фэло-фа-шэмэ ащагъефедэхэу кыраххыжъегъагь. Ильэс мин пчагъехэм тильэпкь икультурэ мыхэм афэдэхэм чыпшо щаубытыштыгь. Ахэм яджэрпэдхэхэу адигабзэм гущиэхэр кыххенагъех, яу ямханэ бэмэ ашэжкырэп.

хэр, іэмэ-псымехэр, іашігъэ лъаплэхэр, кышиххалэжхыщхэу гүгъехэу, Ошвадэ кычахыгъе цу скульптурэхэмрэ ясурэтхэмрэ адичалхъажыштыгъех. Шхынгъо хэшкыкыгъехэр, шон дэгүхэр хякъу-шыкъухэм арызбээ адичагъеуцощтыгъех.

Ошъэдэ цуипллыр тыйдэ хъугъэх?

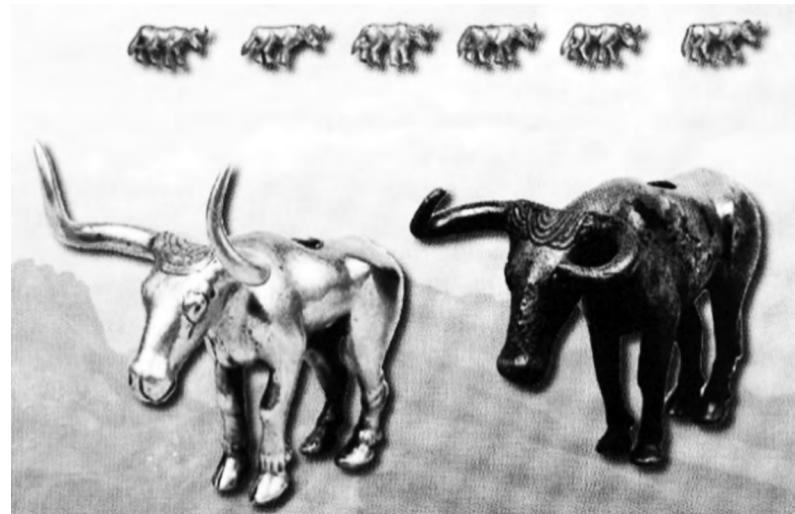
Адыгэхэр егъашыл лагъэмэ ятыгъоштыгъехэп, ятэштыгъех нахь. Кыххакыштыгъе, агъетыллыгъирэм иягъе къаримыгъэкыжыным фэш, іэпшысэ лъаплэхэр иныбджэгъухэм, иахылхэм бэним фыдадзэхъхэу.

Джыри къэтэлжы: сырхэр 8 мэхъухэмэ, цу скульптурэхэри 8 хууштыгъех. Чамыльхъэгъянхэ ылъакыштэп. Адри 4-р тыйдэ щы? Экспедицием ипшагъе Н. И. Веселовскэр ахэм янэцыгъахэп, ау къазгыркэ ыгъатэштыгъе нэбгырэ пшы пчагъэмэ тицыххэ ательэп.

Ошвадэ кычахыгъехэр Къералыгъо Эрмитажым чэлэлхих, кыщагъэлэгъох, ау сырхэр, бэшхэр зэгъэзэкыгъех: акъопс убытылэхэр дэгээзыягъех, ашххапэхэр егъээзыгъехэу, цухэр атхыцэхэмкэ апшагъех. Бэшхэр зэгъэзэкыгъеху шхъэкэ агъеуцугъех. Ахэр зэпшагъээжынх, цухэр аныбжкэ пыгъенэжынх фаех. Археологхэм шыххахыххэр зэрэгэфедэштыгъехэр ышшэу ахэтэп, адигэхэм а пкыгъо халамтхэр къарасынхэрэп, ау ахери, скиф кульптурэм щыщыбэри адигэ (къохэпэлэ ыкыл къохэпэлэ/къебэртэ) гущиалтэхэм адэтих, тыйзэ кыххенагъех. Зэрэгэфедэштыгъе шыкъэр рыгъеунна-

фынэу адигабзэм нэмикл хэтэу тышыгъуазэп. Охтабэ тешли фэло-фашлэхэр амьгэцкэжхэх эзэхум, бзэм кыххенагъех. Мыщклэ къэлгъэн фае ижырэ урим тарих шлэнгъэлпэу Геродот кытхыххагъехэр Улэпэ юшхъэ купым 1982-рэ ильэсэм кызыэрэцхэдгээшыжыгъехэр. Ахэр заом итхээ фашыгъэгъэхэлэп щэтирэр ыкыл шыу 50-у Iуашхъэ кырашалэхи, атхалэхи, пчагъухэр аклигъакъохи, псаухэм фэдэхэу, шымэ атсхэу псэпэхэу кырагъэуцокыгъагъехэр ари.

Мыутэ ыкыл скиф кульптурэхэм шыххахыххэм, хъаклэ-къохэлэ тепльэ зиэхэу ыкыл хъаш-къо-шыгъэ дышигъэ

хэтэу шыгъэштыгъе скульптурэу шыххъэм е нэмикл тепльэ зиэ псэушхъэм фэдэр ари. **Шыххаклохэр (шыуаджэхэр)** — хуульфыгъе купэу хадагъэм рагъэлэу, нэшхъэгъэ къэбаргъэлоу алопшыгъэ шүх. Шымэ яджабгъухэмкэ атэтийс-хэштгъяэх ыкыл купым ишааш яджабгъукэ ущущыгъэ. Бэшэу зышихъапэ шыххахыхыр пылеу зыпгъэнагъэр аш ратштыгъ. Зыдагъекуягъэхэм зынэсхэлэ, пащери игүүсэхэри шымэ яджабгъухэмкэ епсыхыштыгъэх ыкыл

Джыре тильэхъанэ къэбар гүхээлэйр цыфмэ анэзыгъэсырэм «шыуадж» раорэр.

Гүкъо хуурэр — археологхэр тимаклэх, адэш тщымыц шэнэгъэлэххэм янахыбэм кызыфтигъэхэе пкыгъюхэу кычилахыхэрээр тильэпкь кырапэсихэрэп, тлэхах. Зэфхэсыжхэр ашыхэ зыхыкүлэ, къатхыхэрэр таурыкыгъэм фэлхэ.

Зэльашлээрэ археолог горэм интернетэм бэмышлэу кыригъэхъагь Ошвадэ кычилахыгъе тыжын сырхэм афэгъэхыгъэ: ильэс 5000 фэдизкэ узэклиэбэжымэ, пивэ (бахьсымэ) литрэ 32-рэ зэрэйт къошинашом нэбгырэ заулэу къетысэ-кыххэти, сырхэр хагъэбыхэти, ахэмкэ зэдешшоштыгъэхэу. Ари ягъефедэгъагъэу кыушынхатэу Европэм кыщидагъэхырэ журнальным тхагъэ. Сырхэр тыжынх, гъэцгъэх, гъуанэхэр агбухэм ялх, якыххагъэхэр метрэм къеххух. Сыдэу зыпшыгъэки, уряшлон пльэкыштэп. Адигэ лъэпкъым фэгъэхыгъэу зыщыгъуазэ щылэп, ау «ятарих аргъашлэ», зэфхэсыжхэр къитфешых.

Мы зигугу къэтшыгъэ артэфактхэ Адыгэимрэ Тыркуемрэ къацагъотыжыгъэхэр яшыкэлэхэмкэ зэфдэ шылыкъэх. Ари зэллтигъэхэр — адигэхэри, ахъазхэри, хатхэри яижхырэ лъапсэлэ зэлхигъэх. Хат хэгъэгумрэ мыекьюпэ кульптурэм дунэе тарихым иапэрэ цивилизацием ащыххэу алтытэх. Джыре Тыркуем икъыблэ-къохэлэ шыгээгурэ хатхэм яхэгъэу зэлтибутиштыгъ. Нахынэм чынэлээ зэпчайжхэхэу Богазкэйрэ джы Мыекьюпэ зыдэшсымрэ ашыгъеуцштыгъэхэм зэпхынгъэхэр зэрээдэгъялгъэхэр а лъэнэкъуитлумэ къацагъотыжырэ зэфдэ пкыгъохэм дэгүү шылыкъэу къацагъотыжырэ.

Джэрз лэшігъум аш ашыгъефедэштыгъе юшхъэмэ зэрафэдэгъэхэр ари гущиэлэу шыххахыхыр къызтекигъээр.

ТЭУ Аслын.
Адыгэ Республиком и
Лъэпкь музей шэнэгъэмкэ
иофишиэ шыххахыхыр.

Мыутэ ыкыл скиф кульптурэхэм шыххахыххэм, хъаклэ-къохэлэ тепльэ зиэхэу ыкыл хъаш-къо-шыгъэ дышигъэштыгъе.

Археология шэнэгъэм ахэр зэрэхагъэхъагъэхэр:

скиф хъаклэ-къохэлэ шыгъэ, мыутэ-скиф хъаклэ-къохэлэ шыгъэ, скиф-шэрмэт шыгъэ.

Дэхэм чыпшо ащаубыти. Археология шлэнгъэм ахэр зэрэхагъэхъагъэхэр: **скиф хъаклэ-къохэлэ шыгъэ, мыутэ-скиф хъаклэ-къохэлэ шыгъэ, скиф-шэрмэт шыгъэ.**

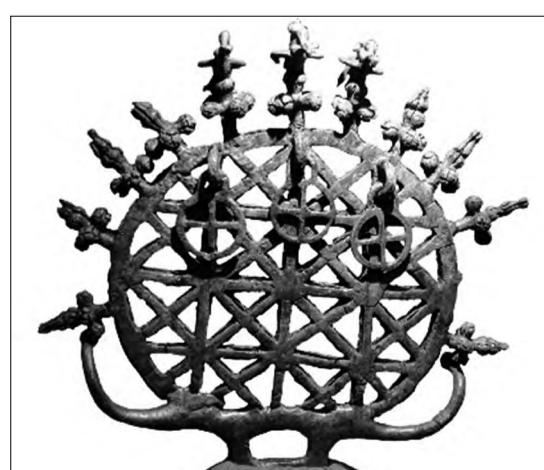
Мы зигугу къэтшыгъэ юфигъохэу агъэцаклэштыгъэхэм афэгъэхыгъэ гущиэхэр адигабзэм кыххенагъех. **Шыххахым, шыххахырм** мэхъанэу илэр — **нэшхъэгъэ мэкъэгъэ.** «Шыххахым (шыгээдже) агъэкуюагь» алоштыгъэ адигэмэ я ХХ-рэ лэшшэгъум.

Ижыкъе **пый шыххахым** зыфалоштыгъэр бэшшаххэм агаа

а бгүмкэ къешэсийжыштыгъех. Гущиэлэу «шыххахыр» тыйзэ щыщ, бээр дъэфедэжырэп, ау адигэ гущиалтэхэу Адигэ хэкум, Къэбертае къацагъидыгъэхэм адэт.

Шыххаклохэр 1) вестник не-счастья, вестник горя; 2) известие о несчастье, о горе (напр. о смерти близкого).

Тызренэгурэхэмкэ, шыххахым гущиэлэм ычылпэ шыххахыр тигуучалтээмэ адхэханэу зыкэхъуягъэр але къацагъидыгъэ гущиалтээм хэукононгъэу фэхъуягъэр къацагъидыгъэхэм агаа

Адыгэ Республикаан и Закон

Адыгэ Республикаан и Закон «2023-рэ ильэсиймкэ ыкы 2024-рэ, 2025-рэ ильэс-хэм ячэзыу пальэкэ Адыгэ Республикаан иреспубликэ бюджет ехыллагь» зыфиорэм зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикаан и Закон «2023-рэ ильэсиймкэ ыкы 2024-рэ, 2025-рэ ильэс-хэм ячэзыу пальэкэ Адыгэ Республикаан иреспубликэ бюджет ехыллагь» зыфиорэм зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикаан и Закон «2022-рэ ильэс-хэм тигъэгзэм и 12-м аштагъэу N 140-р зытэу «2023-рэ ильэсиймкэ ыкы 2024-рэ, 2025-рэ ильэс-хэм ячэзыу пальэкэ Адыгэ Республикаан иреспубликэ бюджет ехыллагь» зыфиорэм (Адыгэ Республикаан ихэбэгъеуцугъэ зэхэуягъягъэхэр, 2022, N 12; 2023, N 2) мыш фэдэ зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэу:

а 1-рэ статьям иа 1-рэ Iахь мыш тетэу къетыгъэнэу:

- «1. 2023-рэ ильэсиймкэ Адыгэ Республикаан иреспубликэ бюджет мыш фэдэу ухэсигъэнэу;

1) Адыгэ Республикаан иреспубликэ бюджет пстэумкы сомэ мин 41050192.1-рэ хурэ хахьо иенэу кыргадзэ, аш хэхъях сомэ мин 16296254.1-рэ хурэ хэбзэлах, мыхэбзэлах хахъохэр, сомэ мин 24753938.0-у зэхъамыгъяклоожыщтыр;

2) Адыгэ Республикаан иреспубликэ бюджет пстэумкы хэарджеу ышыщтыр сомэ мин 46021752.4-рэ;

3) Адыгэ Республикаан иреспубликэ бюджет сомэ мин 4971560.3-м фыщыкыгъэшт.»;

2) а 1-рэ статьям иа 2-рэ Iахь:

а) иа 1-рэ пункт хэт пчагъэу «32509812.0»-р «32608475.3»-кы, пчагъэу «16381888.8»-р «16479968.8»-кы зэблэхъугъэнэу;

б) иа 2-рэ пункт хэт пчагъэу «32910176.7»-р «32367584.2»-кы зэблэхъугъэнэу;

в) я 3-рэ пунктыр мыш тетэу къетыгъэнэу:

«3) 2024-рэ ильэсиймкэ Адыгэ Республикаан иреспубликэ бюджет хэарджеу ышыщтым нахын ихахьо сомэ мин 240891.1-кы нахыбэшт, 2025-рэ ильэсиймкэ Адыгэ Республикаан иреспубликэ бюджет сомэ мин 381637.0-м фыщыкыгъэшт.»;

3) я 6-рэ статьям:

а) иа 3-рэ Iахь хэт пчагъэу «892470.0»-р «884041.3»-кы зэблэхъугъэнэу;

б) иа 4-рэ Iахь иа 1-рэ пункт хэт пчагъэу «456361.8»-р «484302.6»-кы зэблэхъугъэнэу;

в) иа 4-рэ Iахь иа 2-рэ пункт хэт пчагъэу «200000.0»-р «180180.0»-кы зэблэхъугъэнэу;

г) иа 5-рэ Iахь хэт пчагъэу «2641447.5»-р «2597970.8»-кы, пчагъэу «1511555.6»-р «1475312.3»-

кы, пчагъэу «1252029.0»-р «1214191.2»-кы зэблэхъугъэнхэу;

д) иа 6-рэ Iахь хэт пчагъэу «12396865.3»-р «14472053.0»-кы, пчагъэу «8022053.6»-р «8717497.9»-кы, пчагъэу «7380191.5»-р «7380191.4»-кы зэблэхъугъэнхэу;

4) я 7-рэ статьям:

а) иа 1-рэ Iахь иа 1-рэ пункт хэт пчагъэу «4979918.4»-р «5727173.5»-кы зэблэхъугъэнэу;

б) иа 1-рэ Iахь иа 2-рэ пункт хэт пчагъэу «4076247.9»-р «3586099.8»-кы зэблэхъугъэнэу;

в) иа 2-рэ Iахь хэт пчагъэу «1076271.4»-р «1514985.0»-кы зэблэхъугъэнэу;

5) я 8-рэ статьям:

а) иа 3-рэ Iахь иапэрэ абзац хэт пчагъэу «4843216.3»-р «4869725.7»-кы зэблэхъугъэнэу;

б) иа 3-рэ Iахь иа 5-рэ пункт хэт пчагъэу «4184084.0»-р «4210593.4»-кы зэблэхъугъэнэу;

в) иа 9-рэ Iахь иа 1-рэ пункт хэт пчагъэу «5940357.0»-р «7976546.6»-кы зэблэхъугъэнэу;

г) иа 9-рэ Iахь иа 2-рэ пункт иподпунктэу «а»-м хэт пчагъэу «1888557.0»-р «2734941.3»-кы зэблэхъугъэнэу;

д) иа 9-рэ Iахь иа 2-рэ пункт иподпунктэу «б»-м хэт пчагъэу «717421.9»-р «717421.8»-кы зэблэхъугъэнэу;

е) иа 10-рэ Iахь иа 1-рэ пункт хэт пчагъэу «289306.2»-р «296794.9»-кы зэблэхъугъэнэу;

ж) иа 10-рэ Iахь иа 2-рэ пункт иподпунктэу «а»-м хэт пчагъэу «375950.2»-р «225010.2»-кы зэблэхъугъэнэу;

з) иа 105-рэ Iахь хэт пчагъэу «32000.0»-р «52000.0»-кы зэблэхъугъэнэу;

и) я 13-рэ Iахь хэт пчагъэу «6303329.8»-р «6946052.3»-кы зэблэхъугъэнэу;

б) иа 2-рэ Iахь хэт пчагъэу «6658715.0»-р «6660181.7»-кы зэблэхъугъэнэу;

в) иа 3-рэ Iахь хэт пчагъэу «7003372.5»-р «7004839.2»-кы зэблэхъугъэнэу;

9) гудзэхэу N 1-р, 2-р, 3-р, 5-р, 6-р, 7-р, 8-р, 9-р, 10-р, 11-р, 12-р, 13-р, 14-р, 15-р, 17-р, 18-р, 21-р, 22-р, 26-р, 27-р, 28-р, 29-р, 30-р мы Законым игудзэхэу N 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м, 6-м, 7-м, 8-м, 9-м, 10-м, 11-м, 12-м, 13-м, 14-м, 15-м, 16-м, 17-м, 18-м, 19-м, 20-м, 21-м, 22-м, 23-м адиштэу къетыгъэнхэу.

б) иа 1-рэ пункт подпунктхэу «щ»-р, «ы»-р, «»-р хэгъэхъогъэнхэу ыкы ахэр мыш тетэу къетыгъэнхэу:

«щ) Урысые общественнэ-къэралыгъо организациеу «ДОСААФ-м» иавтоном мысатыу организациеу сэнхэхт гъесэнгъэ тедээ языгъэгъотэу «Мыекъопэ инфраструктурэ зэгъэшшомбгүйгъэнэ» зыфиорэм иихырышын фэлорышиэрэ шольтыр проектхэм къащидэлъяташтэе пае;»;

7) я 11-рэ статьям иа 1-рэ Iахь иа 7-рэ пункт подпунктэу «в»-р хэгъэхъогъэнэу ыкы ар мыш тетэу къетыгъэнхэу:

«в) инвестиционнэ проектхэм ягъэцэкэнкэ мондульнэ мыкапитальнэ амалхэм якъещэфынрэ ямон-тажрэ аплэхуашт мылько льэпкэ проектэу «Зеклонимрэ хъаклэхэм дахэу аплэгъыгъэнимрэ» зыфиорэм къыдыхэлъятеэгэ федеральнэ проектэу «Зеклонимкэ инфраструктурэ зэгъэшшомбгүйгъэнэ» зыфиорэм иихырышын фэлорышиэрэ шольтыр проектхэм къащидэлъяташтэе пае;»;

8) я 13-рэ статьям:

а) иа 1-рэ Iахь хэт пчагъэу «6303329.8»-р «6946052.3»-кы зэблэхъугъэнэу;

б) иа 2-рэ Iахь хэт пчагъэу «6658715.0»-р «6660181.7»-кы зэблэхъугъэнэу;

в) иа 3-рэ Iахь хэт пчагъэу «7003372.5»-р «7004839.2»-кы зэблэхъугъэнэу;

9) гудзэхэу N 1-р, 2-р, 3-р, 5-р, 6-р, 7-р, 8-р, 9-р, 10-р, 11-р, 12-р, 13-р, 14-р, 15-р, 17-р, 18-р, 21-р, 22-р, 26-р, 27-р, 28-р, 29-р, 30-р мы Законым игудзэхэу N 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м, 6-м, 7-м, 8-м, 9-м, 10-м, 11-м, 12-м, 13-м, 14-м, 15-м, 16-м, 17-м, 18-м, 19-м, 20-м, 21-м, 22-м, 23-м адиштэу къетыгъэнхэу.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым куачэ иэ зыхъуэр

Официальнуу къызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы Законым куачэ иэ мэхъу.

Адыгэ Республикаан и Лышхъэу

КҮҮМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, бэдээгэгүм и 31-рэ, 2023-рэ ильэс N 233

Адыгэ Республикаан иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикаан имээхэм я Гъэорышилээ иподразделениехэм яофишилэхэм ялэжжапкэ фэгъэхыгъэ Положением игуадзэ иа 5-рэ пункт зэхъокыныгъэ фэшыгъэнэм ехыллагь

Адыгэ Республикаан иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешы:**

1. Адыгэ Республикаан имээхэм я Гъэорышилээ иподразделениехэм яофишилэхэм ялэжжапкэ фэгъэхыгъэ Положениеу Адыгэ Республикаан иминистрэхэм я Кабинет 2009-рэ ильэсийм йоныгъом и 28-м ышыгъэ унашьоу N 191-р зытэу «Адыгэ Республикаан имээхэм я Гъэорышилээ иподразделениехэм яофишилэхэм лэжжапкэ ятыгъэнимкэ шэпхъаклэхэм

зэратахъэхэрэм ехыллагь» зыфиорэмкэ аухэсигъэм (Адыгэ Республикаан ихэбэгъеуцугъэ зэхэуягъягъэхэр, 2009, N 9; 2011, N 5, 10; 2012, N 9; 2013, N 2, 9; 2014, N 9; 2017, N 12; 2019, N 9; 2020, N 8; 2022, N 12 игуадзэ иа 5-рэ пункт зэхъокыныгъэ фэшыгъэнэу, сатырэу «щэн-щэфэнимкэ специалист шъхъа-иэр 12378 0,3-м нэс» зыфиорэм ыуж сатырэу «ка-дастэрэ учетымкэ специалистыр 7765 0,25-м нэс» зыфиорэр хэгъэхъогъэнэу.

2. Официальнуу къызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашьоу куачэ иэ мэхъу.

Адыгэ Республикаан иминистрэхэм я Кабинет и Тхъаматэу

КІРЭЩЭ Анзаур

къ. Мыекъуапэ, бэдээгэгүм и 24-рэ, 2023-рэ ильэс N 164

Адыгэ Республикаан Йофшэнимрэ

социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъу

Капитальнэ псэолъешынным хэхъэрэ псэользэ ныкьюшхэм яшъольыр реестрэ ехыллагь

Урысые Федерацием къэлэгъэпсынмкэ и Ко-декс ия 55.35-рэ статья диштэу Адыгэ Республикаан иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ышыгъэ:**

1. Капитальнэ псэолъешынным хэхъэрэ псэользэ ныкьюшхэм яшъольыр реестрэ Адыгэ Республикаан ѿзызэхэгъэцогъэнэу. Псэользэ ныкьюш-

хэм Адыгэ Республикаан иреспубликэ бюджетрэ, чыл-пэ бюджетхэмрэ ямыльку зыпэхуягъэхэр аш хэгъэхъогъэнхэу.

2. Капитальнэ псэолъешынным хэхъэрэ псэользэ ныкьюшхэм яшъольыр реестрэ зэрээхэгъэуцощт, аш хэгъэхъашт къэбархэр зэрэлэгъэхъашт шъхъа-иэр 12378 0,3-м нэс» зыфиорэм ыуж сатырэу «ка-дастэрэ учетымкэ специалистыр 7765 0,25-м нэс» зыфиорэр хэгъэхъогъэнэу.

3. Официальнуу къызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашьоу к

Футбол

«Адыгэкъалэрэ» «Урожаймрэ» ятконыгъэр

Футболынкээ Адыгейим ичемпионат хэлэжьехэрэ Адыгэкъалэ ыкчи Мыекъопэ районым якомандэхэм апэрэ зэлуклэгьоу ялагъехэр текконыгъэрэ рагъежьагъэх.

«Адыгэкъалэ» апэрэ ешлэгьоу ялагъэм Шэуджэн районым икомандэу «Нарт» зыфиорэм щилклагь ыкчи 11:1-у текконыгъэр къыдихыгь. Зэлуклэгьур зыщыкулагъэр Адыгэкъал. Апэрэ Иэгуаор къелапчээм дээзыдагъехэр хялкэхэр ары, ау ашь үүж ахэм зи афызэшлэгьэл, бысымхэр хэвшыкъал нахь лъэшыгъэх.

Мыекъопэ районир къэзыгъэльгъэрэ «Урожай» станицу Джалджэм икомандэу «Сириусын» юклагь ыкчи 4:1-у текконыгъэр къыдихыгь.

Командэу «Мыекъуапэм» зичээзу ешлэгьури шуахыгь, мыйзигъэгум къытеклуагъэр Адыгэ къералыгьо университетыр

ары, пчагъэр – 0:5. «Мыекъуапэм» илэгье зэлуклэгьуишил икъелчээлэгчээ 16гоо 20 къыфыадзагь. «Кошхаблэр» Тэуцожь районым икомандэу «Чечэнай» нахь лъэшыгь, 4:2-у текконыгъэр къыдихыгь. Я 3-рэ турим къыдихэлтийгээ аухырэ ешлэгьур селуу Красногвардейскэм щыклиагь. Чыпэе командэу «Кавказыр» «Тэххутэмийкуаем» юклагь ыкчи 5:3-у теклуагь.

«АГУ», «Кошхабл», «Кавказ» зыфиорэм командэхэр апэ итих (очкои 6 зырыз я), Очко щырыщ рагъэкъуг «Адыгэкъалэ», «Урожай», «Чечэнай», «Тэххутэмийкуаем», «Сириусын». Очко яэп «Нартын» ыкчи «Мыекъуапэм».

Физкультурникым и Мафэ ехъулэу

Анахь дэгъухэр къыхахых

Физкультурникым и Мафэ ихэгъэунэфыкъын ехъулэу Мыекъопэ къэлэ администрацием физическэ культурэмкэ ыкчи спортымкэ и Комитет онлайн мэкъетын зэхищагь. Аш къыдыхэлтийгээ лъэныкъуитум текконыгъэр ыкчи хагъэунэфыкъырэ чыпэхэр къащидээзыхыгъэр къэнэфагъэх.

Социальнэ хъытыоу «Вконтакте» зыфиорэр зыгъэфедэрэ нэбгырэ мини 10-м ехъумэ амакъэ атыгь. Лъэныкъоу «Мыекъуапэм» спорт еджаплэхэм ятренер-кэлэгъэдже анахь дэгъу» зыфиорэм нэбгырэ 20 хэлэжьагь, ахэр спорт еджаплэхэм ялашхэм къагъэльэгъуагь. Мэкъетынр едзигъуитую куагъэх. Финалым нэбгыри 8 ихагь, ахэр волейболым, гандболым, зедегъештэн есынным, спортивнэ ыкчи художественнэ

гимнастикэм апылых. Текконыгъэр къыдээзыхыгъэр зедегъештэн есыннымкэ тренерэу Нина Говорковар ары, аш нэбгырэ 1397-мэ амакъэ фатыгь, ятлонэрэ хуугьэ художественнэ гимнастикэмкэ тренерэу Яна Цеханович, ящэнэрэ чыпээр къыдихыгь волейболымкэ тренерэу Галина Путягинам.

Мы мафэхэм лъэныкъоу «Общественнэ йофишэ ыкчи физическэ культурэмрэ спортымрэкэ зэхэшэкло анахь дэгъу» зыфи-

орэм изэфэхьысажьхэр ашыгъэх. Мыс нэбгыри 7 къыщаагъэлэгъуагь: Хяткъо Алый, Мырзэ Мурат, Владимир Зотовыр, Бзаго Рустам, Заурбый Кам, Биданэкъо Кошбай ыкчи Марина Мельник. Мэкъетынэм зэкъэмки нэбгырэ 2090-рэ хэлэжьагь, ахэр Мыекъуапэм, Адыгейим ямызакъоу, Москва, Санкт-Петербург, Якутскэ, Ермэлхаблэ ашэлсэух. Текконыгъэр къыдээзыхыгъэрэ Бзаго Рустам нэбгырэ 741-мэ амакъэ фатыгь, хагъэунэфыкъырэ

чыпэхэр къыдахыгъэх Мырзэ Муратрэ Марина Мельникрэ. Джырэ уахътэм «Мыекъуапэм» физическэ культурэмкэ икэлээгэдже анахь дэгъу» зыфиорэм зэнэкъокуур лъагъэкуатэ. Республикэм икъэлэ шхъяэл щыщ нэбгырэ 19 аш хэлажь. Физкультурникым и Мафэ зыщыхагъэунэфыкъышт шышхъэлум и 12-м мэфэл шыкэм тетэу анахь дэгъухэм афэгушоштых. Йофтхабзэр къэлэ гупчэ паркым щыклошт.

**Зэхээшагъэр
ыкчи къыдээз-
гъэлэгъэр:**
АР-м лъэпкэ Йоффхэм-
кэ, Иэгыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэпкэ-
гъухэм адьырээ зэлхы-
ныгъэхэмкэ ыкчи
къэбар жууѓэм
иамалхэмкэ и Комитет
Адрессыр:
385000
къ. Мыекъуапэм,
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер
зыдэшырэ:**
385000,
къ. Мыекъуапэм,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм
къайхырэр А4-кээ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъэлэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлгээ, шрифтыр
12-м нахь цыкунуу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэлгэгъэлжыхы.
E-mail: adygvoice@
mail.ru

Зыщаушыхъятыгъэр:
УФ-м хэутын Йоффхэмкэ,
телерадиокъэтин-
хэмкэ ыкчи зэлты-
Іэсэйкэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпэ гъэлоры-
шлап, зэраушыхъятыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэм,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэкіэмкі
пчагъэр
4150
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1312**

Хэутынным
узынкээтхэнэу
щыт уахътэр
Сыхатыр
18.00
Зыщыхаутырхэхэ
уахътэр
Сыхатыр 18.00

Редактор
шхъяэл
ипшъэрэлхэр
зыгъэцакъэрэр
Тэу З. Дз.

Пшъэрэдкыжь
зыхьырэ
секретарыр
Жакімыкто А. З.